

1. เรื่อง การขับเคลื่อนและพัฒนากิจการดำเนินงาน ศพก. อ.บางสะพานน้อย

2. ชื่อประธาน นายถนอม หอมชื่น

วันเดือนปีเกิด 2497

หมายเลขบัตรประชาชน 5770500008129

ที่อยู่ 33/1 หมู่ 6 ต.ทรายทอง จ.ประจวบคีรีขันธ์

โทรศัพท์ 089-5508878

3. ความเป็นมาของ ศพก.

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชนที่เกิดจากปัญหาของชุมชน และเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการเกษตร โดยเน้นจากการเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในประเด็นการเพิ่มผลผลิต การลดต้นทุนการผลิต การพัฒนาคุณภาพ ตลอดจนยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตลอดฤดูกาลผลิต เกษตรกรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเกษตรกรต้นแบบ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ที่มีการใช้ปัจจัยการผลิตได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งเป็นจุดให้บริการข้อมูลข่าวสารและบริการด้านการเกษตรต่างๆ อีกทั้งยังใช้เป็นจุดนัดพบในการพบปะพูดคุยของเจ้าหน้าที่กับเกษตรกร และเกษตรกรกับเกษตรกรด้วยกันเอง

4. องค์ประกอบของศพก.

4.1 เกษตรกรต้นแบบ

นายสุวชล ครองทรัพย์

แนวทางการพัฒนา ศพก.ตำบลทรายทอง (ปาล์มน้ำมัน)

การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตปาล์มน้ำมัน ให้ผลผลิตเฉลี่ยสูงถึง 6 ตัน/ไร่/ปี ซึ่งเกษตรกรทั่วไปในพื้นที่จะได้ผลผลิตเฉลี่ยอยู่ที่ 4 ตัน/ไร่/ปี

จุดเด่นของศูนย์เรียนรู้

การจัดการสวนดี มีผลผลิตเพิ่ม

หลักสู่การเรียนรู้

1. สภาพพื้นที่และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม
2. การเลือกพันธุ์ปาล์มน้ำมัน
3. การจัดการสวนปาล์มน้ำมัน
4. การใช้ปุ๋ยในปาล์มน้ำมัน
5. การเก็บเกี่ยวและขนย้าย

ฐานเรียนรู้

ฐานเรียนรู้ 1 สภาพพื้นที่และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

ฐานเรียนรู้ 2 การเลือกพันธุ์ปาล์มน้ำมัน

ฐานเรียนรู้ 3 การจัดการสวนปาล์มน้ำมัน

ฐานเรียนรู้ 4 การใช้ปุ๋ยในปาล์มน้ำมัน

ฐานเรียนรู้ 5 การเก็บเกี่ยวและขนย้าย

หลักคิดในการประกอบอาชีพ

“การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง”

5.วิธีการดำเนินงาน

5.1 จัดทำแนวทางพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

แนวทางการทำงาน

1. ศพก. เป็นของชุมชน
2. บริหารจัดการโดยเกษตรกรต้นแบบและชุมชนร่วมกับนักส่งเสริมการเกษตรและเจ้าหน้าที่

หน่วยงานต่างๆ

3. เป็นกลไกส่งเสริมการเกษตร บูรณาการวิชาการ ข้อมูลข่าวสาร
4. มีหลักผู้ตรและแผนการเรียนรู้ที่ชัดเจน
5. เกษตรกรเรียนรู้ตามหลักสูตรและแผนการถ่ายทอด
6. เน้นการเรียนรู้จากของจริง
7. ปฏิบัติจริงร่วมกันในแปลงเรียนรู้

บทบาทหน้าที่ของ ศพก.

1. ถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสม
2. ให้ข้อมูลข่าวสารและบริการด้านการเกษตร
3. ศูนย์กลางในการพบปะของเกษตรกรและ หน่วยงานในชุมชน

กระบวนการดำเนินงาน

1. การถ่ายทอดเทคโนโลยี
2. พัฒนาศักยภาพ
 - จัดทำแนวทาง/กิจกรรม/เป้าหมาย
 - จัดตั้งคณะกรรมการ
 - กำหนดแผน ศพก.
 - ขับเคลื่อนการดำเนินงาน
3. การให้บริการด้านการเกษตร
4. การให้บริการข้อมูลข่าวสารด้านต่างๆ เช่น สถานการณ์ภัยแล้ง เตือนภัยการระบาดของศัตรูพืช

ราคาผลผลิต ฯลฯ

5. การแก้ปัญหาเกษตรกร เป็นสถานที่พบปะเกษตรกร พูดคุยหารือ
 - สร้างเครือข่ายเกษตรกรผู้นำ
 - จัดตั้ง ศพก.เครือข่ายเพิ่มขึ้น
 - ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชน/ผ่านช่องทางผู้เข้าร่วมประชุม

6. การใช้ประโยชน์

- การใช้ประโยชน์ของเกษตรกร เช่น เข้าฐานเรียนรู้ตามหลักสูตร ได้รับการช่วยเหลือ

แก้ไขปัญหาด้านเกษตร ฯลฯ

- การใช้ประโยชน์ของหน่วยงานต่างๆ เช่น พื้นที่ดำเนินการส่งเสริมด้านการเกษตรใน

พื้นที่ จุดให้บริการทางวิชาการ ข่าวสารด้านการเกษตร

ผลสำเร็จที่คาดหวัง

1. ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิต พัฒนาคุณภาพผลผลิต
2. บูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่างๆ

5.2 จัดตั้งคณะกรรมการ ศพก. การบริหารจัดการ และบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการฯ

1.	นายถนอม	หอมชื่น	ประธาน
2.	นายแนม	แสงทอง	รองประธาน
3.	นางฟองจันทร์	ปานคล้าย	เลขานุการ
4.	นายเทียนไชย	เก่งตรง	ประชาสัมพันธ์
5.	นางปรีชา	แก้วสิทธิกร	เหรัญญิก
6.	นายธานี	เชื้อทอง	กรรมการ
7.	นายสมพล	ลิ้มประภาณุกุลกิจ	กรรมการ
8.	นายจาตุรงค์	ศรีทอง	กรรมการ
9.	นายสมปอง	ผ่องศรี	กรรมการ

เจ้าหน้าที่

1.	นายวิจิตร	คงสงฆ์	ผู้จัดการแปลง
2.	นางอังคณา	หงษ์ษา	ผู้ช่วยผู้จัดการแปลง

ที่ปรึกษา

1.	นายอานนท์	ลิ้มประภาณุกุลกิจ	(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง)
2.	นายทนต์ศักดิ์	นทีวัฒนา	(ประธานกลุ่มผู้ปลูกปาล์มน้ำมันอำเภอบางสะพานน้อย)

5.3 ขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก.

- ประชุมคณะกรรมการ ศพก.ระดับจังหวัด/เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- SC/ศพก.

5.4 การให้บริการ/กิจกรรม

- ศูนย์ คัดปช.
- ศูนย์เรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่
 - ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง
 - ให้คำแนะนำ/ปรึกษาแก่เกษตรกร
 - ถ่ายทอดความรู้
 - บริการข้อมูลข่าวสาร
 - บริการด้านการเกษตร
 - บริการแก้ปัญหาและรับเรื่องร้องเรียน

5.5 สร้างเครือข่าย

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรเครือข่าย (5 ศูนย์)

- 1) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลทรายทอง (ปาล์มน้ำมัน)
- 2) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลบางสะพาน (มะพร้าวอินทรีย์)
- 3) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลช้างแรด (สับปะรด)
- 4) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลไชยราช (ทุเรียน)
- 5) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลปากแฉกร (มะพร้าวอินทรีย์)

5.6 การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

- ทำแผ่นพับ
- ผ่านสื่อมวลชน
- ผ่านช่องทางการประชุม
- จัดกิจกรรมด้านเกษตรที่ ศพก. (Field Day)

5.7 การบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ

1. ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของ ศพก.
2. ถ่ายทอดความรู้และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร
3. สนับสนุนปัจจัยการผลิตต่างๆ
4. ร่วมในการจัดทำฐานเรียนรู้ แปลงเรียนรู้
5. ร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่นการจัดงานวันถ่ายทอดความรู้

5.8 การติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่เพื่อแก้ไขปัญหาให้กับสมาชิก

- มีตัวแทนกลุ่มย่อยรับฟังปัญหา ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ นำเข้าสู่การประชุมร่วมกับคณะกรรมการศพก. และประสานงานกับเจ้าหน้าที่ ร่วมกันคิดวิเคราะห์ หาแนวทางพัฒนา ศพก.ต่อไป

5.9 การเปิดโอกาสให้หน่วยงานหรือสถาบันการศึกษาเข้ามาทำวิจัย

- สถาบันการศึกษา/หน่วยงานวิชาการ/เอกชนและชุมชน (ประชาชนรัฐ) เพื่อให้เข้ามาร่วมกันพัฒนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสนับสนุนการดำเนินของ ศพก.แบบบูรณาการ

5.10 การเชื่อมโยงการดำเนินงานและการสนับสนุนของ ศพก. ผู้ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

- การพัฒนาเกษตรกรต้นแบบ
- การพัฒนาฐานเรียนรู้ ค่าเล่าเรียนรู้
- การพัฒนาหลักสูตร และแผนการเรียนรู้
- การพัฒนาแปลงเรียนรู้

6. ประโยชน์ของ ศพก. ต่อส่วนรวม

- ใช้เวที ศพก. บริหารจัดการ ศพก.เป็นกลไกหลักในการทำงานทุกเรื่อง
- ประสาน และเชื่อมโยงการทำงานกับศูนย์/จุดเรียนรู้ อื่นๆ ในลักษณะการเรียนรู้

7. ปัจจัยความสำเร็จ

- จัดทำแผนปฏิบัติงานของ ศพก. เน้นการกำหนดกิจกรรมของ ศพก. ว่าจะต้องทำอะไร เมื่อไร กับใคร ที่ไหน

8. การพัฒนาต่อยอดการดำเนินงาน ศพก.

- คณะกรรมการศพก./ร่วมกับเกษตรอำเภอ/เจ้าหน้าที่/ผู้เกี่ยวข้อง เข้ามาร่วมวิเคราะห์และกำหนดแนวทางพัฒนา
- ใช้พื้นที่ คน สินค้า ข้อมูล Zoning
- แนวทางพัฒนาระดับอำเภอ เป็นการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นทิศทางในภาพรวมของอำเภอ

9. ปัญหา/อุปสรรค

- ปาล์มน้ำมันต้องการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่อง และต้องการธาตุอาหารในปริมาณมาก เพื่อให้ผลผลิต ทำให้ใช้เงินลงทุนสูง ในการจัดการสวนปาล์ม
- ต้องส่งโรงงานภายใน 24 ชั่วโมง เพื่อรักษาคุณภาพของผลผลิต
- ขาดการศึกษา พัฒนาวิจัยพันธุ์ดีและผลิตรุ่นใหม่
- พื้นที่ร้อยละ 30 เป็นพื้นที่ปลูกด้วยพันธุ์คุณภาพต่ำและอายุมาก
- โครงสร้างการผลิตที่มีเกษตรกรรายย่อยสูงถึง 72% และมีลักษณะการจัดการที่แตกต่างกัน ทำให้ไม่มีการประหยัดต่อการผลิตขนาดใหญ่ อีกทั้งเกษตรกรบางส่วนขาดความเข้าใจที่ถูกต้องในการเพาะปลูกและขาดเงินลงทุน
- รัฐมีทัศนคติในทางลบเกี่ยวกับข้อมูลและความคิดเห็นจากภาคเอกชน ขาดความเชื่อมั่นในศักยภาพของเกษตรกร อีกทั้งมีนโยบายไม่แน่นอน เปลี่ยนแปลงตามผู้บริหารประเทศ ทำให้ขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและผู้ประกอบการขาดความมั่นใจในการลงทุน
- ขาดความเป็นเอกภาพในการพัฒนา เนื่องจากขาดหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง ในการควบคุม กำกับดูแล ส่งผลให้ขาดทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจนและสอดคล้องกัน
- ต้องเปิดตลาดนำเข้าตาม WTO และ AFTA ส่งผลให้เกิดการแข่งขันในตลาดมากขึ้น
- ราคามีความผันผวนค่อนข้างมาก ทำให้ตลาดขาดเสถียรภาพ

10. ข้อเสนอแนะ

- ใช้ ศพก.เป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการดำเนินงานกลุ่ม
- คัดสรร Smart Farmer ต้นแบบ
- พัฒนา Smart Farmer ต้นแบบ
- ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกร และจัดทำแปลงใหญ่
- เพิ่มกิจกรรมที่ 2, 3 ในแปลง ส่งเสริมการปลูกพืช

ผสมผสาน ควบคู่กับแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

- มีการศึกษาดูงาน นำไปสู่มาตรฐานการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืน (RSPO)
- บูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุน ช่วยเหลือ ด้านความรู้การพัฒนาการเกษตร ปัจจัยการผลิต ฯลฯ
- เกิดการรวมกลุ่มจัดซื้อปัจจัยการผลิต/ขาย (ตลาด)
- พัฒนาอาชีพเสริมให้แก่เกษตรกร เพื่อเพิ่มทางเลือก และมีรายได้เพิ่มขึ้น เช่น การเลี้ยงผึ้งในสวนมะพร้าว , การเลี้ยงปลา , กล้วย , ไข่ไก่ , การแปรรูปผลผลิตชนิดต่างๆ ฯลฯ
- ส่งเสริมและให้ความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในแปลง ทำให้เกิดความพอเพียงเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายให้แก่เกษตรกร
- บูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาาร่วมกัน
- ส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจที่มีความทนต่อสภาพภูมิอากาศ ภูมิประเทศนั้นๆ

ผู้ถอดองค์ความรู้ : นายวิจิตร คงสงฆ์ ตำแหน่ง : เกษตรอำเภอบางสะพานน้อย

สำนักงานเกษตรอำเภอบางสะพานน้อย